

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Vlaamse Veerkracht – versterken mentaal welzijn: rol van apothekers als aanspreekpunt welzijnsvragen in de buurt (*project 143*)

Samenvatting:

In het kader van het Vlaams Relanceplan wordt ingezet op het versterken van het mentaal welzijn in Vlaanderen. Eén van de deelprojecten zet in op het versterken van de rol van de apothekers als aanspreekpunt voor welzijnsvragen in de buurt.

Deze mededeling concretiseert de inhoud van deze actie.

1. Kadering

In het kader van het Vlaams Relanceplan wordt ingezet op het versterken van het mentaal welzijn in Vlaanderen. Eén van de deelprojecten (nr. 143) zet in op de rol van de apothekers als aanspreekpunt voor welzijnsvragen in de buurt.

Dagelijks zien apothekers mensen uit alle lagen van de bevolking, met zeer uiteenlopende vragen en behoeftes. Met een gemiddelde van 100 patiëntencontacten per dag, zijn de apothekers de zorgverleners uit de eerste lijn die een groot bereik hebben en lokaal zijn ingebed. Dit biedt enerzijds veel mogelijkheden om patiënten te sensibiliseren en mee te werken aan de preventie van verschillende chronische aandoeningen, en anderzijds kunnen zij een grote rol opnemen inzake detectie en signalering van psychosociale noden en kwetsbaarheden.

Apothekers engageerden zich tijdens de coronacrisis als meldpunt voor huiselijk geweld. Ze werkten hiervoor nauw samen met de CAW. De CAW en het Vlaams Apothekers Netwerk (VAN) zien heel wat opportuniteiten inzake samenwerking op de eerste lijn die ze verder wensen uit te bouwen en te verduurzamen. Lokale apotheken zijn laagdrempelig en goed bereikbaar, en daardoor goed geschikt als het eerste aanspreekpunt voor bepaalde kwetsbare doelgroepen die door andere hulpverleners niet gedetecteerd worden. Zij kennen hun patiënten en zien sneller wanneer er mogelijk een probleem is, en kunnen zo mensen toeleiden en doorverwijzen naar verdere hulp.

De CAW's, OCMW's en DMW's bieden vandaag laagdrempelige psychosociale begeleiding en ondersteuning. Zij zijn de kernactoren van de samenwerkingsverbanden van het geïntegreerd breed onthaal (GBO).. De CAW's beschikken eveneens over een bijzondere expertise inzake de begeleiding van slachtoffers van huiselijk/relatoneel geweld.

In navolging van het project tijdens de coronacrisis pleiten we dan ook voor een versterking van de samenwerking tussen apothekers enerzijds en de kernactoren van het GBO anderzijds. We vinden het belangrijk dat apothekers versterkt worden in het detecteren en herkennen van signalen, tools in handen hebben om problemen bespreekbaar te maken met hun cliënten en naar deze actoren kunnen

doorverwijzen wanneer ze problemen detecteren, in het bijzonder bij kwetsbare groepen die niet altijd voldoende bereikt worden door de hulpverlening. Dit gebeurt aan de hand van de methodieken van het GBO, de afspraken die bestaan binnen deze samenwerkingsverbanden en rekening houdend met de expertise van elke kernactor. Dit project van VAN en de CAW zal hiervoor mee de nodige aanzetten kunnen geven.

2. Inhoud

Met dit project willen we de rol van apothekers als diegenen die psychosociale noden kunnen detecteren en snel kunnen doorverwijzen naar de gepaste hulp versterken. Het Vlaams Apothekers Netwerk vzw (VAN) wil de apothekers in de toekomst een rol geven in de oriëntatie van slachtoffers van geweld en van kwetsbare burgers met psychosociale noden die onder de radar blijven. Er is daarom nood aan een goed onderbouwde samenwerking tussen VAN vzw en de actoren van het GBO, zodat ze elkaars rol kunnen versterken met als effect dat zowel de problematiek van familiaal geweld als de psychosociale noden en behoeften van elke kwetsbare burger gezien wordt, bespreekbaar wordt en gepast wordt aangepakt.

De doelstellingen en acties van het project zijn:

1. Inventariseren welke samenwerkingen op het terrein reeds bestaan, en bevragen wat de noden en behoeften zijn om deze te verduurzamen en nog efficiënter en kwaliteitsvoller aan te pakken.
 - a. Een onlinebevraging, die wordt verspreid onder de Vlaamse en Brusselse apothekers en de CAW's en de OCMW's (dit kan via VVSG).
 - b. Bekijken, in het kader van het GBO, op welke manier de toeleiding van cliënten die door de apothekers worden gedetecteerd, kan verlopen naar de CAW's, OCMW's en DMW's. Als leidraad hanteren we hierbij de expertise van deze kernactoren inzake psychosociale begeleiding, met bijzondere aandacht voor de expertise van de CAW's inzake problematiek van relationeel/huiselijk geweld.
2. Materialen (checklist) en een opleiding ontwikkelen voor apotheekmedewerkers in functie van detectie en herkennen van signalen in het kader van familiaal geweld, en het verbergen en niet onderkennen van psychosociale problemen op de verschillende terreinen. Men kijkt eveneens de mogelijkheden op het niveau van de eerstelijnszones.
 - a. Een checklist die aangeeft hoe apothekers signalen van familiaal geweld kunnen herkennen;
 - b. Een overzicht van algemene kenmerken van 'zorgmijders';
 - c. Handvaten en tools (affiches, stickers, flyers ...) die apothekers kunnen gebruiken om problemen bespreekbaar te stellen;
 - d. Informatie en afspraken over hoe men dient om te gaan met patiënt-/cliëntinformatie;
 - e. Een opleiding om de materialen voor te stellen, de achtergrond ervan mee te geven en toe te lichten hoe ze worden gebruikt;
 - f. Ondersteunende instructies voor de vertegenwoordigers in de zorgraden om dit project op te zetten binnen hun eerstelijnszone
3. Taal en tools aanreiken om problemen bespreekbaar te maken, mensen te ondersteunen en te motiveren en ze snel en gemakkelijk toe te leiden naar de hulpverlening. Een onmisbare tool voor het efficiënt doorverwijzen is de sociale kaart.
 - a. Een stroomschema met de verschillende stappen die apothekers kunnen zetten bij een vermoeden van familiaal geweld, psychosociale problemen en hoe ze snel kunnen doorverwijzen;
 - b. Informatie over de beschikbare hulp en de bereikbaarheid (waar, wanneer en hoe), hoe apothekers kunnen doorverwijzen en aanmelden (aanmeldingstool);
 - c. Afspraken in verband met de registratie en verwerking van data op een geaggregeerd niveau, rekening houdend met de GDPR-regelgeving;

- d. Een opleiding/webinar/e-learning die de rol van apothekers in het kader van detectie, signalering en doorverwijzing duidt, concreet maakt en toelichting geeft bij het gebruik van het stroomschema en de afspraken, en handvaten geeft hoe men kan communiceren met slachtoffers en hulpvragers of hulp- en zorgmijders.

Om vanuit de praktijk de link te leggen met het beleidsniveau, zal worden samengewerkt met een academische onderzoeksgroep die de pilootprojecten zal opvolgen, evalueren en bekijkt welke relevante data kunnen gegenereerd worden.

Men wil ook nagaan in welke mate de samenwerking met de apothekers de drempel naar de hulpverlening verlaagt.

3. Financiële tabel

De subsidie voor dit project bedraagt 120.000 euro voor de periode 1 maart 2021 tot en met 28 februari 2022 en wordt aangerekend op begrotingsartikel GB0/1GC-F-2-EA/WT. Hiervoor worden middelen vanuit de relanceprovisie overgeheveld.

Er zal een aparte basisallocatie aangemaakt worden voor de aanrekening van deze uitgaven in het kader van relance. Hiermee is 120.000 van de 250.000 euro op project 143 besteed.

4. Het verdere traject

De subsidie wordt toegekend via een besluit van de secretaris-generaal van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

Wouter BEKE